

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 16g/2017

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din
articolul 334 alin. (2) din Codul de procedură penală
al Republicii Moldova
(*îndepărtarea inculpatului din sala de judecată*)

CHIȘINĂU

2 februarie 2017

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Tudor PANȚÎRU,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 1 februarie 2017,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 2 februarie 2017 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a sintagmei „*dispune îndepărtarea lui din sala de judecată, continuând procesul în lipsa acestuia*” din alineatul (2) al articolului 334 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003, ridicată de avocatul Eduard Rudenco în dosarul nr.1-561/2017, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională la 1 februarie 2017 de către completul de judecată din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani (Victor Boico, Vitalie Budeci, Elena Cojocari), în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, se află cauza penală nr. 1-561/2017 privind învinuirea lui V.P. de comiterea infracțiunilor prevăzute la articolele 190 alin. (5) și 243 alin. (3) lit. b) din Codul penal.

4. La 20 ianuarie 2017, instanța de judecată a dispus îndepărtarea inculpatului din sala de judecată pe toată durata ședinței preliminare, ca urmare a constatării încălcării de către acesta a ordinii ședinței.

5. În cadrul ședinței de judecată preliminară din 24 ianuarie 2017, avocatul Eduard Rudenco a depus o cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „*dispune îndepărtarea lui din sala de judecată, continuând procesul în lipsa acestuia*” din alineatul (2) al articolului 334 din Codul de procedură penală.

6. Prin încheierea din 25 ianuarie 2017, instanța de judecată a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și transmiterea sesizării Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr. 78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 21

Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

8. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 (republicat în M.O., 2013, nr.248-251, art. 699) sunt următoarele:

Articolul 333

Ordinea și solemnitatea ședinței de judecată

„[...]”

(4) Persoanele prezente în sala de ședință, inclusiv participanții la ședința de judecată, sunt obligați să se supună dispozițiilor președintelui ședinței privind menținerea ordinii în ședință.”

Articolul 334

Măsurile care se iau față de cei ce încalcă ordinea ședinței de judecată

„(1) Președintele ședinței de judecată veghează asupra menținerii ordinii și solemnității ședinței, fiind în drept de a lua măsurile necesare în acest scop.

(2) Dacă inculpatul încalcă ordinea ședinței și nu se supune dispozițiilor președintelui ședinței, ultimul îi atrage atenția asupra necesității respectării disciplinei, iar în caz de repetare a încălcării ori de abatere gravă de la ordine, judecătorul sau, după caz, completul de judecată **dispune îndepărtarea lui din sala**

de judecată, continuând procesul în lipsa acestuia. Sentința, însă, se pronunță în prezența inculpatului sau se aduce la cunoștința acestuia imediat după pronunțare.

(3) Dacă procurorul sau avocatul încalcă ordinea ședinței de judecată și nu se supun dispozițiilor președintelui ședinței, ei pot fi sancționați cu amendă judiciară și despre comportamentul lor sunt informați Procurorul General, respectiv Uniunea Avocaților și ministrul justiției.

(4) Dacă partea vătămată, partea civilmente responsabilă sau reprezentanții lor tulbură ordinea ședinței de judecată sau nu se supun dispozițiilor președintelui ședinței, instanța poate dispune, prin încheiere, îndepărtarea lor din sala de ședință. Celelalte persoane prezente la ședința de judecată, pentru aceleași acțiuni, pot fi îndepărtate din sală prin dispoziția președintelui ședinței.

(5) Persoanele menționate în alin.(4), în cazul manifestării de lipsă de respect față de judecată prin tulburarea ordinii în ședința de judecată, precum și prin săvârșirea unor fapte care denotă desconsiderare vădită față de judecată, prin încheierea instanței, pot fi supuse unei amenzi judiciare.”

9. Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997) sunt următoarele:

Articolul 6

Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public [...] a cauzei sale, de către o instanță [...] care va hotărî [...] asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. [...]

3. Orice acuzat are, în special, dreptul:

[...]

c) să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloace necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer;

d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzații și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzații;

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că îndepărtarea din sala de judecată a inculpatului îl privează pe acesta din urmă de dreptul de a invoca argumentele sale în fața unei instanțe independente și imparțiale, de a fi ascultat în instanță și de a prezenta probe, încălcându-i-se astfel dreptul la un proces echitabil.

11. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, dispozițiile contestate încalcă prevederile articolelor 20, 21 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de către avocatul Eduard Rudenco în dosarul nr.1-561/2017, aflat pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

15. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit. g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinenta prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

16. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie sintagma „*dispune îndepărtarea lui din sala de judecată, continuând procesul în lipsa acestuia*” din alineatul (2) al articolului 334 din Codul de procedură penală.

17. Curtea observă că autorul excepției pretinde că aceste dispoziții legale contravin prevederilor constituționale cuprinse în art. 20 referitor la accesul liber la justiție, art. 21 referitor la prezumția nevinovăției și în art. 54 referitor la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți.

18. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că dispozițiile articolului 334 alin. (2) din Codul de procedură penală permit judecătorului sau, după caz, completului de judecată de a dispune îndepărtarea inculpatului din sala de judecată și să continue procesul în lipsa acestuia, dacă inculpatul încalcă ordinea ședinței și nu se supune dispozițiilor președintelui ședinței.

19. În acest context, Curtea reamintește că accesul liber la justiție, garantat de art. 20 din Constituție, constituie un aspect inherent al dreptului la un proces echitabil, principiu complex, cuprinzând mai multe relații și drepturi fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină (*Hotărârea Curții Constituționale nr. 10 din 10 mai 2016, § 43*), totodată acesta nu poate fi perceput în lipsa garanțiilor impuse de articolul 6§1 din Convenția Europeană (*Hotărârea Curții Constituționale*

nr. 7 din 16 aprilie 2015, § 65). Exercițarea dreptului la un proces echitabil nu poate avea loc decât într-un anumit cadru juridic, stabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, de natură a preveni eventualele abuzuri și tergiversarea soluționării cauzelor deduse judecății.

20. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a statuat că pentru buna administrare a justiției ordinea și solemnitatea ședinței de judecată constituie elemente definitorii ale procedurii judiciare. **Nerespectarea flagrantă de către inculpat a normelor elementare de conduită adecvată nu poate și nu trebuie să fie tolerată** (*Ananyev v. Federația Rusă*, hotărâre din 30 iulie 2009, § 44).

21. Potrivit art. 333 alin. (1) din Codul de procedură penală, judecarea cauzei se efectuează în condiții care asigură buna funcționare a instanței judecătorești și securitatea participanților la proces, iar potrivit alin. (4) din același articol, persoanele prezente în sala de ședință, inclusiv participanții la ședința de judecată, **sunt obligați să se supună dispozițiilor președintelui ședinței privind menținerea ordinii în ședință**.

22. Astfel, Curtea observă că președintelui ședinței de judecată, având rolul de a asigura respectarea ordinii în ședința de judecată [art. 317 din Codul de procedură penală], îi revine sarcina de a explica *ope legis* inculpatului că, în temeiul articolului 66 alin. (5) pct. 6) din Codul de procedură penală, este obligat să respecte ordinea stabilită în ședința de judecată, precum și că în eventualitatea unei desconsiderări a acestui imperativ poate fi *îndepărtat din sala de judecată*, asumându-și în acest sens consecințele juridice asupra dreptului de a participa la propriul proces.

23. Totodată, Curtea observă că măsura îndepărtării inculpatului din sala de judecată se va dispune în caz de repetare a încălcării ordinii ședinței de judecată ori a săvârșirii unei abateri grave de la ordine. În acest sens, art. 334 alin. (2) din Codul de procedură penală obligă, de asemenea, președintele ședinței să atragă atenția inculpatului asupra necesității respectării disciplinei, dacă acesta încalcă ordinea ședinței și nu se supune dispozițiilor instanței de judecată.

24. Prin urmare, Curtea constată că inculpatul poate să decidă până la aplicarea măsurii de îndepărtare din sala de judecată, în cunoștință de cauză, dacă dorește sau nu să beneficieze de dreptul său de a participa la propriul proces. Or, desconsiderând normele elementare de conduită corespunzătoare, inculpatul **prin comportamentul său își exprimă fără echivoc voința de a nu participa la proces**.

25. În egală măsură, Curtea relevă că din dispozițiile criticate nu reiese că inculpatul va fi privat de dreptul său de a participa la judecarea cauzei pe tot parcursul procesului judiciar. Mai mult, Curtea menționează că inculpatului, fiind îndepărtat din sala de judecată, **i se menține dreptul de a fi asistat și apărat în mod efectiv de un avocat ales de el**

sau numit din oficiu. De altfel, Curtea Europeană a statuat că, în anumite circumstanțe, pentru menținerea ordinii în ședința de judecată reclamanții pot fi îndepărtați din sala de judecată, iar **din moment ce ei sunt reprezentați de către avocați în absența lor, caracterul echitabil al procesului penal nu este afectat** (*Sergey Denisov și alții v. Federația Rusă*, hotărâre din 19 aprilie 2016, §143).

26. În același timp, având în vedere că pe parcursul judecării cauzei în primă instanță inculpatul poate fi îndepărtat de mai multe ori din sala de judecată pentru încălcarea ordinii ședinței de judecată, totuși Curtea observă că dispozițiile art. 334 alin. (2) din Codul de procedură penală stabilesc că sentința se va pronunța în prezența inculpatului sau se va aduce la cunoștința acestuia imediat după pronunțare.

27. În acest sens, Curtea reține că inculpatul nu este privat de dreptul de a obține o reexaminare a cauzei de către instanța de apel. Astfel, potrivit art. 401 din Codul de procedură penală, inculpatul are dreptul să atace sentința cu apel în vederea unei noi judecări în fapt și în drept a cauzei, iar instanța de apel, deținând plinătatea jurisdicției, este obligată, în temeiul art. 414 alin. (1) din același cod, să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate.

28. Or, potrivit jurisprudenței Curții Europene, procesul în ansamblu este echitabil dacă acuzatului i s-a permis să atace sentința de condamnare *in absentia* și a avut dreptul de a fi prezent la ședința instanței de apel, deschizând astfel posibilitatea unei noi examinări în fapt și în drept a învinuirii (*Idalov v. Federația Rusă*, [MC], hotărâre din 22 mai 2012, § 171, *Jones v. Regatul Unit*, decizie din 9 septembrie 2003)

29. În concluzie, fără a avea competența de a verifica temeinicia motivelor invocate de instanța de judecată la înlăturarea inculpatului din sala de judecată, Curtea statuează că reglementarea posibilității judecătorului sau, după caz, a completului de judecată de a dispune îndepărtarea inculpatului din sala de judecată și de a continua procesul în lipsa acestuia nu este de natură, *per se*, să aducă atingere prevederilor art. 20, 21 și 54 din Constituție, deoarece această măsură are drept scop asigurarea ordinii și solemnității ședinței de judecată.

30. Pentru considerentele expuse mai sus, Curtea reține că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „*dispune îndepărtarea lui din sala de judecată, continuând procesul în lipsa acestui*” din alineatul (2) al articolului 334 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003, ridicată de către avocatul Eduard Rudenco, în dosarul nr.1-561/2017, aflat pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

*Chișinău, 2 februarie 2017
DCC nr. 11
Dosarul nr. 16g/2017*